

Палеофест край морето (28 – 30 юни 2024, Бургас)

В края на юни в Бургас се случва нещо напълно ново за България – **Палеофест**. В името се съчетават гр. παλαιός (*древен*) и лат. *festivus* (*празничен*), но то не означава точно „празник на древността“, а е създадено за популяризиране на науката *палеонтология*, като идеята за организирането му бе на специалистите от Националния природонаучен музей при БАН, в рамките на текущ проект (От динозаврите до човека) към ФНИ. В някои съобщения палеофестът бе обявен и за „Палеоуикенд“ и в това също имаше нещо вярно, доколкото основните мероприятия се провеждат в последните петък, събота и неделя на юни.

С него учените решиха да представят пред една по-широка публика интересните и уникални открития в областта на палеонтологията на гръбначните животни, направени от школата на музея през последните двайсетина години.

Палеофестът бе организиран съвместно от Националния природонаучен музей (НПМ) при Българската академия на науките (БАН) и отдел „Природа“ към

Из живота по нашите земи преди 8 – 7 милиона години. Жирафът болиния е нападнат от големите саблезъби котки махайродуси (картина на Велизар Симеоновски, Чикаго)

Посетители на палеофеста разглеждат изложбата „Зората на човечеството“

антропологията, постигнати от българските учени.

Изследователите от Националния природонаучен музей при БАН, а също от Геологическия институт на БАН, Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“ и Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ разказаха за своите търсения и открития, за вълнуващите събития, свързани с разкриването на загадките на отминалите геологични епохи.

Събитието е първо по рода си в България, а кратка справка в Google показва, че и по света няма много подобни изяви. Палеонтологията е специфична, сложна и скъпа наука, специалистите са малко, а запазените експонати са крехки, уязвими при транспортиране, а често и със специални изисквания за съхранение. Палеофестът привлече значителен интерес. Разказите за гревните животни, за тях-

Регионалният исторически музей със съдействието на Общината в Бургас. В поредица от лекции, дискусии и изложби пред гражданите и гостите на града, а в края на юни те са много, бяха представени последните научни открития със световно значение в областта на палеонтологията и палео-

Обява за „Палеоуикенд“. Макар не това да бе официалното наименование на събитието, в нея има нещо вярно. Проведе се в петък, събота и неделя – в края на последната седмица на юни

Мастодонтът ананкус показва ефикасността на едно от първите „далекобойни оръжия“, направено от природата. (картина на Велизар Симеоновски, Чикаго)

ната еволюция, а също и за произхода на човека (клонът наречен палеоантропология) бяха представени по увлекателен начин от учените. И в техния разказ гревните светове ставаха не просто понятни, но и някак по-близки.

Специалистите разказаха за своите търсения и открития, за вълнуващите събития, свързани с разгадаването на загадките на гревната природа, за първите намерени у нас останки от динозаври и за загадъчния мезозойски свят, за гревните гиганти – мастодонтите, за коня и неговите гревни роднини – хипарионите, за времето на късния миоцен (преди 7 – 8 млн.

Програмата на Палеофеста

години), когато Балканите са имали облика на днешната африканска савана и за най-ранните представители на двуногите примати, тръгнали по пътя към човека. Бе представена дългата история на морската безгръбначна фауна и бе обяснено как учените разкриват историята на земята по натрупваните с милиони години земни пластовете, а за децата имаше и урок – как се рисуват и реставрират гревните животни.

ДРЕВНИТЕ БАЛКАНИ И ПРОИЗХОДЪТ НА АФРИКАНСКАТА САВАНА

28.06.2024

Временна изложба
в Природонаучен експонат на РНМ, Бургас
ул. Константин Фотинов 30, Бургас

Националният природонаучен музей
при БАН, Регионалният исторически музей
Бургас и община Бургас Ви канят на
откриването на изложбата
„Древните Балкани и произходът
на африканската савана“

ОТКРИВАНЕ
28.06.2024 — 17:30

ВХОД СВОБОДЕН

Партньори

Покана за изложбата „Древните Балкани и произходът на африканската савана“

Заедно с лекциите бяха представени две палеонтологични изложби, открити от проф. Николай Спасов, в присъствието на заместник кмета по културата към община Бургас, г-жа Диана

Саватева – за древната фауна по нашите земи, от времето, когато тя прилича на днешната африканска савана и за първите предчовеци и ролята на Балканите за човешката еволюция. Изложбите включват уникални, непоказвани пред публика фосилни образци, сред които анатомично точно копие на най-известния в света австралопитек Люси.

Лектори бяха проф. г-р Николай Спасов (НПМ при БАН), проф. г-р Маглен Бьоме (Тюбингенски университет, Германия), проф. г-р Марлена Янева (Геологически институт – БАН), доц. г-р Георги Марков (НПМ-БАН), доц. Дочо Дочев (Софийски университет), доц. Борис Вълчев (Минно-геоложки университет) и ас. Владимир Николов (НПМ-БАН).

Палеофест 2024 е първото по рода си мероприятие, в което публиката можеше не само да

се запознае с постиженията на специалистите и да „потъне“ във времето от преди милиони години, но и да влезе в контакт с науката и с хората, които я правят. ■

ЛЮБОПИТНО

И главоногите ще получат защита от Кодекса за животинска етика

За основател на етиката се приема древногръцкият учен и философ Аристотел, който създава понятието „етикон“, с което назовавал добродетелите на човешкия характер. Той полага началото на етиката като учение

за щастливия живот, който се основава на добродетелите на ума и характера като основа на житейската практика и съвместния живот в семейството и обществото.

Още в началото на XVII в. в някои страни от Европа и Америка (Ирландия, Англия, щата Масачузетс (САЩ) и др.) се надигат гласове за етично отношение и към животните, а през XVIII в. в отделни страни от Европа и Азия (Франция, Англия, Япония и др.) официално се приемат и специални наредби и правила за етично отношение към домашните и едрите бозайници. Това ново отношение към животните поставя началото и на нов клон в етиката – **Животинска етика (Animal ethics)**, която се определя като „клон на етиката, която изучава човешко-животинските отношения“ и как да бъдат третираны животните от човека.

Известно е, че използването на животни за биомедицински изследвания започва също от времето на Аристотел, Гален и др. древногръцки учени и обхваща различни видове гръбначни животни, главно гризачи, земноводни, бозайници (най-често маймуни и хищници) и по-рядко влечуги и птици. Векове наред безгръбначните животни са били negliжирани и за тях не са изисквани и прилагани никакви етични мерки. С развитието на науките обаче, в биомедицинските изследвания се включват и различни безгръбначни животни (насекоми, мекотели, главоноги и др.) и се установява, че някои от тях имат силно развита мозъчна дейност и даже изпитват болка, подобна на човека.

Между тях се открояват някои главоноги животни и на първо място октоподите, които имат добре развита нервна система и централен мозъчен център (мозък), сложно устроени очи и усетни органи, проявяват сложно

поведение и пр. А в последните години октоподите са обект и на множество специални изследвания и експерименти в много институти и лаборатории в света и непрекъснато изненадват учените със способностите си за обучение, разпознаване на предмети и хора и др. Съществуват доказателства, че те усещат болка при експериментите и реагират по различен начин на разнообразните анестезиращи средства, подобно на маймуните и човека.

В редица европейски страни – Швейцария, Норвегия, Англия и Италия, както и в Канада, Австралия и Нова Зеландия вече се обсъжда проблема за етично одобрение и отношение и към главоногите при биомедицинските изследвания. А в Морската зоологическа станция „Антон Дорн“ в Неапол е създаден и международен екип от учени за разработване на препоръки за използване на главоногите в научните изследвания. От м. септември т.г. и Националният институт по здравеопазване в САЩ (NIH) също започна проучване с цел прилагане на етични норми при опитите и експериментите с главоноги, както при гръбначните животни. По думите на д-р Грациано Фиорито (Graziano Fiorito) – морски биолог от Неаполската морска зоологическа станция, очаква се и Европейската комисия скоро да приеме специални препоръки за етично отношение към главоногите, което ще бъде нова положителна стъпка в прилагането на Етичния кодекс при животните в Европа.

По Nature Briefing